

Druhá šance pro prérijního bizona

Početnost bizona prérijního (*Bison bison bison*) dosahovala před příchodem Evropanů desítek milionů jedinců a poddruh obýval většinu mírného pásu Severní Ameriky. Nadměrný lov bělochy, ať už pro kůži či maso nebo vedený snahou omezit indiánům Velkých plání základní zdroj obživy, snížil stav tohoto legendárního obyvatele severoamerických prérií na pouhých několik stovek exemplářů. Záchrana poddruhu, do níž se zapojili jednotlivci, dobrovolné spolky a posléze i státní instituce, se právem dostala do ochrannářských učebnic. Protože v současnosti žije v Severní Americe na půl milionu bizonů, zdá se vše být v nejlepší pořádku.

C. H. Freese z Programu pro severní Velké pláně Světového fondu na ochranu přírody (WWF International) sídlícího v Bozemanu ve státě Montana upozorňuje se svými spolupracovníky na přinejmenším

dva přetrvávající problémy, související se stavem a výhledem populace bizona prérijního. Četné pokusy o křížení bizona s domácím skotem na přelomu 19. a 20. stol., kdy početnost zmiňovaného volně žijícího tura vykazovala zdaleka nejnižší hodnoty, vedly k tomu, že se do genomu (veškerá genetická informace uložená v DNA určitého organismu, zahrnující všechny geny a nekódující sekvence) prérijního bizona dostaly geny skotu. Odhaduje se, že jen méně než 1,5 % v současnosti žijících severoamerických bizonů jsou čistokrevná zvířata.

A ještě jeden údaj: plných 96 % prérijních bizonů prochází umělým výběrem, jehož cílem zůstává výroba masa, kůže a dalších produktů bizoního průmyslu. Zvířata jsou proto většinou chována v málo početných stádech na oplocených pozemcích. V současnosti neexistuje v USA

nebo Kanadě ani jedna bizoní populace, která by čítala více než 400 jedinců, nebyla promořena nepůvodními chorobami, jako je brucelóza vyvolávající u skotu samovolné potraty, a mohla být přirozeně regulována šelmami, zejména vlkem (*Canis lupus*). Není divu, že v Kanadě a některých státech USA je již bizon prérijní považován nikoli za volně žijícího živočicha, ale za hospodářské zvíře.

Autoři proto doporučují, aby při péči o bizona prérijního byla zvýšená pozornost věnována především čistokrevným stádům a aby z nich bylo vytvořeno více životaschopných populací. Obnovení ekologické role bizona jako klíčového druhu (jehož vliv na společenstvo či na fungování ekosystému bývá větší, než odpovídá jeho podílu na celkové početnosti nebo biomase společenstva – dominantci) severoamerických travinných ekosystémů vyžaduje, aby se na Velkých pláních opět volně pohybovala tisícíhlavá stáda. Pro tento účel ale v současnosti chybějí v USA vhodné rozsáhlé pozemky ve vlastnictví federální vlády. Do ochrany bizonů se již zapojily některé kmeny prérijních indiánů, hlavně Siouxové (Dakotové).

[Biol. Conserv. 2007, 136: 175–184]